Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 1987–1988

20 301 Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie en enkele andere wetten ter regeling van de deeltijdarbeid van rechterlijke ambtenaren

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 23 februari 1988

De vaste Commissie voor Justitie[1], belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

I. ALGEMEEN

De leden van de C.D.A.-fractie namen met belangstelling en instemming kennis van het onderhavige wetsvoorstel. Zij onderstreepten de noodzaak van een bevredigende regeling van de deeltijdarbeid voor rechterlijke ambtenaren. De voorbereiding van dit wetsvoorstel is blijkens de memorie van toelichting uitgebreid en zorgvuldig geweest. Over een aantal onderdelen van het wetsvoorstel hadden de leden van de C.D.A.-fractie enkele vragen.

In het wetsvoorstel is uiteindelijk afgezien van het noemen van functies die niet voor deeltijdarbeid in aanmerking komen. Hoewel de aan het woord zijnde leden de redenering van de minister konden volgen ten aanzien van de vraag of er sprake is van een recht op deeltijd, wilden zij gaarne vernemen in hoeverre het reëel is, dat bij voorbeeld de functie van president van een gerechtshof in deeltijd kan worden uitgeoefend. Worden er geen verkeerde verwachtingen gewekt, wanneer niet duidelijk is vastgelegd, dat een dergelijke functie in deeltijd niet te vervullen is? Zou de minister nader kunnen ingaan op de omstandigheden waaraan gedacht wordt als het gaat om het in deeltijd uitoefenen van een rechterlijke fucntie als in het voorbeeld, genoemd door deze leden? Wordt daarbij met name aan een tijdelijke situatie gedacht?

In het wetsvoorstel wordt uitgegaan van een minimum van de deeltijd. Daarbij heeft onder meer een belangrijke rol gespeeld, dat de rechterlijke functie in het vervolg niet meer als nevenbetrekking dient te worden opgevat.

Daarbij wordt ervan uitgegaan, dat de deeltijdarbeid van rechterlijke ambtenaren voldoende middelen van bestaan biedt. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of er in de nabije toekomst (gezien de nevenbetrekkingen van de huidige rechters-plaatsvervangers) voldoende kandidaten beschikbaar zijn voor deeltijdarbeid. Tot nu toe heeft de rechterlijke macht dankbaar gebruik gemaakt van de kennis uit de geledingen

[1] Samenstelling:
Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), Kosto (PvdA), voorzitter, Roethof (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Stemerdink (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Vermeend (PvdA), Kohnstamm (D66), ondervoorzitter, Wolffensperger (D66), Swildens-Rozendaal (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA) en Biesheuvel (CDA).
Plv. leden: Ter Veld (PvdA), Jabaaij (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Lankhorst (PPR), Koetje (CDA), Van Traa (PvdA), Borgman (CDA), Hermans (VVD), De Hoop Scheffer (CDA), J. T. van den Berg (SGP), Vreugdenhil (CDA), De Grave (VVD), Te Veldhuis (VVD), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Van Esp (PSP), Alders (PvdA), Eisma (D66), Groenman (D66), Doelman-Pel (CDA), Van Muiden (CDA) en Leerling (RPF).

van onder meer de advocatuur en de wetenschap. Aan wat voor kandidaten wordt gedacht, die onder de nieuwe regeling een deeltijdfunctie zullen gaan vervullen? Aan het gestelde minimum van de deeltijdarbeid wordt in de memorie van toelichting de wenselijkheid toegevoegd, dat de overeengekomen deeltijd in beginsel wekelijks wordt vervuld. Een strikte toepassing hiervan zou – aldus de leden van de C.D.A.-fractie – weinig mogelijkheden bieden van differentiatie van te vervullen deeltijdfuncties. Ziet de minister hierin geen nadeel als het gaat om het aantrekken van geschikte kandidaten voor de rechterlijke macht?

In de memorie van toelichting wordt gesteld, dat in de praktijk van benoemingen de anciënniteit al lang niet meer het eerste criterium voor de beslissing is. De leden van de C.D.A.-fractie merkten daarbij op, dat – gezien de reacties op het voorontwerp – de anciënniteit nog als een belangrijk principe wordt beschouwd binnen de rechterlijke macht. Verwacht de minister nog problemen bij het opschikken van reeds benoemde full-time rechters in de rangorde, nadat de reeds fungerende part-time collegae met terugwerkende kracht anciënniteit wordt toegekend?

De Emancipatieraad heeft gevraagd de regeling twee jaar na inwerkingtreding te evalueren. De leden van de C.D.A.-fractie wilden van de minister weten of hieraan gehoor zal worden gegeven.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. namen met instemming kennis van het voornemen het verschijnsel van deeltijdarbeid voor de rechterlijke macht een plaats in de wet te geven. Hoewel deze leden alle begrip hadden voor de noodzaak en wenselijkheid om ondermeer rechterlijke macht en Emancipatieraad te doen adviseren waren zij van oordeel dat er teveel tijd is verstreken – bijna zeven jaar – tussen het advies van de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie en het indienen van het wetsvoorstel. Zij vroegen met name waarom na het advies van de rechterlijke macht op de voorstellen van de Staatscommissie nog weer «voorontwerpen» ter advisering zijn rondgezonden. De Emancipatieraad maakt zelfs gewag van een verfijning door te schrijven over een «voorontwerp» en een «concept-wetsvoorstel». Naar hun overtuiging zouden eventuele bijstellingen in aanvankelijke voornemens zeer wel hebben kunnen plaatsvinden in de fase waarin de gedachtenwisseling tussen regering en Tweede Kamer loopt. Immers, ook en wellicht juist in die fase kunnen belanghebbenden en geïnteresseerden zich tot regering èn volksvertegenwoordiging wenden, die beiden de mogelijkheid hebben wijzigingen aan te brengen.

Het wetsvoorstel gaf de leden van de fractie van de P.v.d.A. aanleiding tot de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. konden de regering wel volgen in de redenering dat er geen absoluut recht op deeltijd kan worden erkend. Evenwel achtten zij het denkbaar dat bezwaren tegen het toestaan van deeltijd in een concreet geval binnen een over het algemeen afzienbare tijd oplosbaar moesten zijn. Zij vroegen de regering daarom te willen toezeggen om een gedaan verzoek altijd in die zin te behandelen, dat voor eventuele beletselen op zo kort mogelijke termijn een oplossing zal worden gezocht. Het punt van de omvang van de deeltijd gaf de leden van de fractie van de P.v.d.A. aanleiding tot de volgende opmerking. Waar de regering meent te moeten eisen dat de deeltijdarbeid moet worden uitgevoerd op basis van wekelijkse activiteiten en aangenomen mag worden dat de werkzaamheden als regel bij voorkeur zullen moeten worden uitgevoerd in een gerechtsgebouw en bovendien de woonplaatsvoorschriften worden verruimd, waardoor met het woon-werkverkeer de nodige tijd kan zijn gemoeid, zou het voor de hand kunnen liggen de minimale deeltijd op twee dagen per week te bepalen.

Bovendien zou dit de plaatsvervangers met nu een 2/5 deeltaak een mogelijk dilemma besparen. Deze leden meenden overigens enige spanning te bespeuren tussen het bepaalde in het voorgestelde artikel 7b tweede lid «....en kan niet anders worden vervuld *dan door wekelijks gemiddeld* gedurende de in het aanstellingsbesluit genoemde werktijd werkzaamheden te verrichten» en de volzin op blz. 6 van de memorie van toelichting «Dat betekent dat de overeengekomen deeltijd *in beginsel* wekelijks wordt vervuld». De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren van oordeel dat de praktijk ongetwijfeld de behoefte zou aantonen van een flexibele invulling van de deeltijd, hetgeen in de wetstekst minder helder wordt (tenzij het begrip «gemiddeld» ruim kan worden geïnterpreteerd) dan in de memorie van toelichting lijkt te worden gesuggereerd. Enige opheldering op dit punt achtten deze leden gewenst.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. zouden graag zien toegelicht welke «formele beletselen» zouden kunnen rijzen die het inwilligen van het verzoek van een plaatsvervanger «zonder verdere plichtplegingen» zouden kunnen belemmeren. De leden van de fractie van de P.v.d.A. vonden de benoemingsvereiste van het Nederlanderschap niet zonder meer vanzelfsprekend, nu de Grondwet geen beletselen meer kent voor het benoemen van vreemdelingen. Waar nu de Wet Rechterlijke Organisatie als minimumvereiste voor benoembaarheid het hebben van de hoedanigheid van meester in de rechten kent zou de vraag kunnen worden opgeworpen of een vreemdeling die die hoedanigheid blijkt te hebben verworven niet evenzeer geacht kan worden iemand te zijn die kennis heeft van Nederlandse maatschappelijke verhoudingen en maatschappelijke beleving, terwijl toch mag worden aangenomen dat de Raioperiode voor iedere betrokkene het inzicht in de Nederlandse maatschappelijke verhoudingen zal verdiepen. Tenslotte mag worden opgemerkt dat een niet onaanzienlijk percentage van de justitiabelen uit niet-Nederlanders bestaat. De leden van de fractie van de P.v.d.A. zouden een reactie op deze opmerkingen op prijs stellen.

Tenslotte merkten de leden van de fractie van de P.v.d.A. de oplossing van het anciënniteitsvraagstuk voor deeltijdfunctionarissen een redelijk compromis te kunnen noemen.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met belangstelling van het wetsvoorstel kennisgenomen. Zij deelden mee zich te kunnen vinden in de hoofddoelstelling, te weten dat overheidsfuncties zo mogelijk ook in deeltijd moeten kunnen worden vervuld, en dat de rechtspositie van deeltijdwerkers waar mogelijk gelijk dient te zijn aan die van voltijdswerkers.

De leden uitten kritiek op de lange voorbereidingstijd van het wetsvoorstel. Zij deelden mede daaraan bij de plenaire behandeling aandacht te zullen besteden. Zij vroegen de regering om een overzicht te geven van de maatregelen welke op het departement van Justitie genomen zijn ter zake van de planning van wetgeving. Hoe is bij voorbeeld de voortgangsbewaking geregeld? Deze leden stelden vast dat een deel van het advies van de Emancipatieraad niet was afgedrukt in de kamerstukken. Zij verzochten de regering het ontbrekende deel van dat advies aan de Kamer voor te leggen. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen vervolgens aan de regering om aan te geven welke onderdelen uit de voorontwerpen van wet niet zijn meegenomen in het onderhavige wetsvoorstel, en in welke andere wetsvoorstellen deze verwerkt zullen worden.

De leden van de V.V.D.-fractie deelden het standpunt van regering en staatscommissie dat in beginsel elke functie bij de zittende en staande magistratuur in deeltijd moet kunnen worden vervuld. Niettemin vroegen zij zich af of zulks bij met name enkele topfuncties wel mogelijk was in verband met het daaraan verbonden gezagselement. Zij namen daartoe het voorbeeld van de positie van een hoofdofficier van justitie. In de

hiërarchie van het Openbaar Ministerie moet hij bij voorbeeld ook beheers- en bestuurlijke beslissingen nemen. Bij ziekte of afwezigheid wordt zijn functie uiteraard waargenomen door een ander lid van het parket. Hoe nu wanneer de functie van hoofdofficier in deeltijd wordt uitgeoefend, bij voorbeeld voor de halve werktijd?

Wordt alsdan overgegaan tot de aanstelling van een mede-hoofdofficier?

Zo ja, hoe moet gehandeld worden als beide functionarissen het over een beslissing niet eens zijn? Of zal de vervanger de halve hoofdofficier eenvoudigweg veel vaker (moeten) vervangen en zo ja, komt dat in de honorering van deze functionaris dan tot uiting? Deze leden wezen er in dit verband op, dat in het openbaar bestuur voor het verschijnsel van bij voorbeeld deeltijdwethouders nog geen oplossing was gevonden. Zij vroegen de regering overigens het antwoord niet te beperken tot dit ene voorbeeld.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden kennis genomen van de stelling van de regering dat het zal kunnen voorkomen dat een verzoek om in deeltijd te mogen werken niet wordt ingewilligd. Een adviesprocedure wordt in verband daarmee geregeld, welke aan een te nemen koninklijk besluit vooraf gaat. Deze leden aan het woord vonden deze procedure niet al te eenvoudig. Ten eerste vroegen zij zich af of in deze gevallen niet zou kunnen worden volstaan met een ministerieel besluit. De betrokkene is immers al aangesteld in een rechterlijke functie. Ten tweede vroegen zij welke motieven tot afwijzing van een verzoek zouden kunnen leiden. Zal een afwijzing ook bij koninklijk besluit geschieden? Zo nee, hoe dan wel? Is hun veronderstelling juist, dat tegen een afwijzing beroep bij de Ambtenarenrechter mogelijk is?

Met de bepaling dat deeltijd slechts mogelijk is voor minimaal de helft van de volle werktijd konden de leden van de V.V.D.-fractie zich verenigen. Zij vroegen zich echter af of het uit administratief oogpunt wel zo redelijk is om toe te laten dat boven dit minimum elk gedeelte van de werktijd is toegestaan. Dit zal wellicht aanleiding geven tot vreemde afwijkingen van de toegestane informatie. Als immers de deeltijd wordt bepaald op een vast aantal uren – bij voorbeeld op 24 uur – wat gebeurt er dan indien later een algemene arbeidsduurverkorting voor rijksambtenaren wordt ingevoerd? Indien de deeltijdwerkers proportioneel in werktijd teruggaan, zal er een gecompliceerde werktijd in het hierweergegeven voorbeeld kunnen ontstaan. Indien de deeltijdwerker – of een deel ervan – niet proportioneel in werktijd teruggaan, doch de voltijdswerkers wel, zal – zeker bij een volle bezetting – de toegestane formatie overschreden kunnen worden. Deze leden leek het derhalve administratief eenvoudiger – ook voor de berekening van de honorering en duidelijkheid – te bepalen, dat de deeltijd vervuld kan worden in tiende gedeelten van formatieplaatsen, uiteraard met vijftiende gedeelte als minimum. Hoe is de deeltijd op dit onderdeel voor de rijksdienst zelve geregeld, zo vroegen de leden aan het woord in dit verband.

De leden van de V.V.D.-fractie leek een aanstelling voor gerechtsauditeurs in tijdelijke dienst tot maximaal twee jaar erg lang. Hoe lang is de maximale tijdelijkheid momenteel voor de ambtenaren bij de rijksdienst op basis van het ARAR, en waarom daarvan afgeweken?

De leden van de D66-fractie waren verheugd over de indiening van dit wetsvoorstel, enerzijds vanwege het eind dat hiermee gemaakt zal worden aan het oneigenlijke gebruik van de plaatsvervangingsregeling, anderzijds vanwege de te verwachten emancipatoire effecten. Zij hoopten dat de mogelijkheid van deeltijdarbeid van rechterlijke ambtenaren met enige voortvarendheid zou worden geregeld, aangezien het probleem al lang speelt en er, mede door de leden van de D66-fractie, meerdere keren om een regeling is gevraagd.

De leden van de D66-fractie konden instemmen met de beslissing dat er bij de wet geen functies worden genoemd die van vervulling van deeltijd worden uitgesloten. Elk verzoek daartoe zal zelfstandig beoordeeld dienen te worden, waarbij de stem van de autoriteit die plaatselijk verantwoordelijk is voor het goed functioneren van de diensteenheid, zwaar zal wegen, aldus de minister. Deze leden vroegen of er bepaalde richtlijnen zouden worden gehanteerd bij de beoordeling van dit soort verzoeken. Uit de ontvangen reacties bleek, naar hun mening, een wat terughoudende houding ten aanzien van deeltijdarbeid (bij voorbeeld het openbaar ministerie). Hoe zwaar telt het advies van diegenen die verantwoordelijk is voor de organisatie? Wie bepaalt of een functie, die vacant is, door een voltijd of bij voorbeeld twee deeltijdwerkers wordt vervuld? De leden van de D66-fractie wilden hierop graag een toelichting.

De leden van de D66-fractie konden zich vinden in de pragmatische oplossing die gevonden is voor de anciënniteitsregeling.

De leden van de D66-fractie konden ermee instemmen dat de regeling voor de aanwijzingen van plaatsvervangers moet worden toegespitst op opleidingsdoeleinden en het treffen van noodvoorzieningen bij een vacature of bij ziekte. Een plaatsvervanger mag ingevolge artikel 7c tweede lid sub b pas opnieuw worden aangewezen indien sedert de beëindiging van de vorige aanwijzing zes maanden zijn verlopen. De leden van de D66-fractie vroegen of deze regel in de praktijk geen belemmering kan betekenen, in het geval er een plotseling ziektegeval of vacature optreedt. Wanneer dit een specialistische plaats betreft kan het vinden van een plaatsvervanger, waarop in de voorgaande zes maanden geen beroep is gedaan, een probleem opleveren. Hoe denkt de minister dat dit in de praktijk zal uitwerken?

Het lid van de R.P.F.-fractie had kennisgenomen van het wetsvoorstel, dat in hoofdzaak betrekking heeft op het wettelijk vastleggen van regels voor deeltijdarbeid door rechterlijke ambtenaren. Dit lid volstond in dit stadium van voorbereiding met het stellen van de volgende vragen en het maken van een enkele opmerking.

De memorie van toelichting wijst op de al lange tijd bestaande behoefte aan een bevredigende regeling van de deeltijdarbeid voor rechterlijke ambtenaren. Gaarne zou dit lid meer inzicht ontvangen in de omvang van die behoefte. Hoeveel rechterlijke ambtenaren zijn thans in deeltijd werkzaam, afgezien van tijdelijke invallers wegens ziekte en dergelijke en welke omvang hebben deeltijdbetrekkingen doorgaans? Het is opmerkelijk, dat er een groot verschil van opvatting ten aanzien van deeltijdarbeid bestaat tussen de zittende en staande magistratuur. Kan worden aangegeven welke omstandigheden aan dit verschil van opvatting ten grondslag liggen? In hoeverre komt deeltijdarbeid bij het openbaar ministerie thans voor? Dit lid onderschreef de opvatting van de minister, dat er geen absoluut recht op deeltijdarbeid bestaat. Telkens zal in de beoordeling moeten worden betrokken of de functie en de omstandigheden bij het betreffende gerecht deeltijdarbeid mogelijk maken. Het lid van de R.P.F.-fractie meende derhalve, dat de adviseringsronde voorafgaand aan de beslissing of deeltijdarbeid al dan niet toegestaan zou worden onontbeerlijk is.

Wanneer dit lid het goed zag, gaat het in dit wetsvoorstel met name om het verbeteren van de rechtspositie van rechterlijke ambtenaren, die in deeltijd (willen) werken. Het aspect, dat door het eventueel extra aantrekken van deeltijdrechters de werklast van de overige rechters verlicht zou kunnen worden blijft buiten beschouwing, voorzover dit wettelijk mogelijk zou zijn. Is dit aspect wel bij de voorbereiding van dit wetsvoorstel aan de orde geweest? Of ligt aan het wetsvoorstel met name een emancipatiedoelstelling ten grondslag? Het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid, dat kantonrechterplaatsvervangers voor het leven kunnen worden benoemd. Daarbij wordt in de wet op de rechter-

lijke organisatie de pensioneringsleeftijd gesteld op 70 jaar. Ligt aan die leeftijdsgrens ten grondslag, dat in het algemeen voor de rechterlijke macht die leeftijdsgrens wordt gehanteerd? Zal deze leeftijdsgrens na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel directe pensionering van thans functionerende kantonrechterplaatsvervangers ten gevolge hebben?

Tenslotte stelde het lid van de R.P.F.-fractie in te stemmen met het opnemen van het benoemingsvereiste van het Nederlanderschap voor rechterlijke ambtenaren, mede gelet op de noodzaak in die functies goed ingevoerd te zijn in de kennis van de Nederlandse (rechts-)verhoudingen.

II. ARTIKELEN

Artikel 7a. Wet rechterlijke organisatie

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen hoe de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak reageerde op het voorstel van de Ministerie van Justitie om de anciënniteitshalvering te beperken tot de eerste vier dienstjaren. Voorts vroegen zij, of de werkervaring niet inderdaad geacht kan worden te zijn gekoppeld aan het aantal «zaken» dat de betrokken rechter of officier van justitie heeft behandeld. In deeltijd pleegt men toch minder zaken te behandelen dan in voltijd, zo zeiden zij vervolgens. Zij erkenden dat ook op dit punt administratieve ingewikkeldheid moet worden vermeden. Met een vervulling van deeltijdbanen in tiende gedeelten – op de mogelijkheid waarvan deze leden elders in dit verslag hadden gewezen – zou een anciënniteitsbepaling evenwel eenvoudig zijn, zo stelden zijn. Een «pro rato-regeling» wilden zij dan ook voorshands nog niet uitsluiten.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen de regering voorts om een voorziening in het wetsvoorstel op te nemen die ertoe strekt dat ook de anciënniteit wordt «bijgetrokken» van die rechterlijke ambtenaren die voorheen als deeltijdwerker begonnen en voor de inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel zijn aangesteld tot voltijdswerker.

Artikel 8. Wet rechterlijke organisatie

De leden van de V.V.D.-fractie deelden mede ervoor te gevoelen om artikel 8 aan te vullen met een bepaling inzake de registratie van nevenfuncties van rechterlijke ambtenaren in voor een ieder toegankelijke registers. Zij verwezen daarbij naar de daaromtrent in 1987 door de Tweede Kamer aangenomen motie-Wiebenga/Soutendijk-van Appeldoorn. Tevens leek het hun voor de hand te liggen bij deze gelegenheid het begrip «stedelijke raden» te laten vervallen. Dit begrip heeft immers zijn betekenis verloren, zo stelden zij.

Artikel 29. Wet rechterlijke organisatie

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen de regering om de bewoordingen van dit wetsvoorstel in overeenstemming te brengen met de grondwettelijke gelijkstelling van godsdienst en levensbeschouwing.

De voorzitter van de commissie,
Kosto

De waarnemend griffier van de commissie,
Coenen

A. Aanwijzingen wetgevingstechniek (AWT)

1. In artikel IV, onderdeel A, zou in de laatste regel ingevolge aanwijzing nr. 32 na «Wet op de samenstelling van de burgerlijke gerechten» moeten worden ingevoegd: (Stb. 1978, 565).
2. In artikel IV, onderdeel B, zou in artikel 5a, eerste lid, na «Wet op de rechterlijke organisatie» moeten worden ingevoegd: (Stb. 1972, 463).
3. In artikel V, onderdeel A, zou in artikel 8a, eerste lid, na «Wet op de rechterlijke organisatie» moeten worden ingevoegd: (Stb. 1972, 463).
4. In artikel VI, onderdeel A, zou in artikel 3a na «Wet op de rechterlijke organisatie» moeten worden ingevoegd: (Stb. 1972, 463).
5. In artikel VI, onderdeel B, zou in artikel 16, eerste lid, na «Wet op de bezoldiging van rechterlijke ambtenaren» moeten worden ingevoegd: (Stb. 1972, 464).
6. In artikel VII, tweede lid, zou na «Wet op de rechterlijke organisatie» moeten worden ingevoegd: (Stb. 1972, 463).

B. Redactionele opmerkingen

1. In artikel I, onderdeel F, zou in artikel 15, tweede lid, de puntkomma na «verleend» moeten worden vervangen door een dubbele punt.
2. In artikel IV, onderdeel A, zou aangezien wordt overgeschakeld van enkelvoud naar meervoud in de bestaande tekst van artikel 4, tweede lid, tevens het woord «is» moeten worden vervangen door: zijn.
3. In artikel IV, onderdeel F, zou aangezien wordt overgeschakeld van enkelvoud naar meervoud in de bestaande tekst van artikel 31, tweede lid, tevens het woord «is» moeten worden vervangen door: zijn.
4. In artikel V, onderdeel C, zou aan het slot van artikel 22 de puntkomma moeten worden vervangen door een punt.
5. In artikel VII, aanhef, is de vermelding van het Staatsblad van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst onjuist. Dit zou 1980, nr. 6 moeten zijn.

C. Overige opmerkingen

1. In artikel I, onderdeel C, zou in de wijziging van artikel 8, eerste lid, van de Wet Rechterlijke Organisatie in de tweede regel het woord «de» voor «rechters-plaatsvervangers» moeten vervallen aangezien dit niet voorkomt in de te wijzigen wetstekst.
2. In artikel I, onderdeel L, wordt het verbindingsstreepje bij de opsomming van artikelen vervangen door: tot en met.

Het zou voor de hand liggen dan ook de in dezelfde volzin van de bestaande tekst van artikel 72, zesde lid, voorkomende zinsnede «29–42» te vervangen door: 29 tot en met 42.

3. Het onder 2 opgemerkte geldt ook voor het in artikel I, onderdeel M, te wijzigen vierde lid van artikel 73 waarin de vermelding «512–524» voorkomt.
4. In het rapport van de Raad van State wordt onder punt 6 verwezen naar een bijlage met een redactionele kanttekening. Als reactie daarop wordt in het nader rapport vermeld dat daarmee rekening is gehouden. In de tekst van het voorliggende wetsvoorstel is echter van deze aanpassing niets terug te vinden.